

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. III. Solvuntur objectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

8. Si dicas: Essentia divina ex eo habet rationem speciei intelligibilis, quia est actus purus, sed quodlibet prædicatum & attributum Divinum est actus purus: ergo quodlibet attributum Divinum poterit habere rationem speciei intelligibilis. Distinguo majorem: quia est actus purus in linea essentia, conc. quocunque modo neg. maj. sed quodlibet attributum est actus purus, in sua linea virtualiter distincta à linea essentia, conc. in ipsa linea essentia, nego min. & conseq.

§. II.

Adstruitur scientia proprie accepta sub ratione attributi virtualiter distincti.

9. Nunc investigandum, utrum scientia sub præfiori significatione, prout est *cognitio certa & evidens per causam*, tanquam attributum speciale ab essentia virtualiter distinctum, admitti debeat in Divinis? Ubi certum in primis est: si ly *per causam*, accipias ex parte actus nullo modo habere in DEO locum, cum iste modus cognoscendi sit valde imperfectus, & discurtui formali proprius, in quo una cognitio causat & infert alteram. At verò si ly *per causam* accipias ex parte objecti, vera est doctrina Thomistica.

10. CONCLUSIO nostra. *Scientia ut attributum virtualiter distinctum, proprie & formaliter in DEO datur.* Ita Durandus, Ferrara, Bannez. Jo. à S. Th. Gonet, Godoyus & communis Thomistarum.

Ratio est in promptu: DEUS cognoscens suammet essentiam in eadem ceu causa formali & reali cognoscit omnes creaturas tam possibiles, quam actuales. In eadem verò ceu radice & causa virtuali cognoscit sua divina attributa.

Quid ergo deest ipsi ad rationem veram & propriam dictæ scientia, non tantum respectu creaturarum, sed etiam suarum attributorum perfectionum? cum exemplo Theologiae & metaphysicæ conferat, ad rationem veram scientia sufficere causam virtualem proprietatum.

11. Dubitas tamen: utrum scientia sub hac formali ratione accepta sit verum attributum ratione nostra consequens ad intelligere constitutum DEI? Ipsum enim intelligere DEI cum sit comprehensivum, debet in essentia vix attingere omnes proprietates formaliter, & effectus eminenter contentos, ergo ipsum intelligere DEI constitutum attingit essentiam divinam, ut est causa virtualis attributorum, & formalis creaturarum.

Quo posito jam nihil relinquitur scientia reliquum, quod ad intellectus conceptum ceu virtualiter distinctum, & attributalem lineam constituens, superaddat: cum totus scientia divinæ conceptus sistat in *cognitione per causam*, & non minus pro suo primario & specificativo objecto habeat divinam essentiam, quam ipsum intelligere constitutum.

12. Nihilominus scientia & sapientia divina distinctum attributum constituit, ut agnovit Damasc. l. 1. de fide c. 4. dicens: *sive bonum, sive justum, sive sapientem, sive quodcumque tandem aliud dicere libeat, non DEI naturam, sed qua na-*

tura insunt, exponis. Nam alia est ratio sub qua scientia essentiam respicit; alia sub qua intelligere divinum eandem habet pro objecto. Illud essentiam attingit sub absoluta ratione primi intelligibilis; scientia verò sub ratione causæ formalis, & virtualis.

Ideoque ad rationem dubitandi Resp. quòd intelligere constitutum DEI attingat quidem essentiam suam ut causam creaturarum, si reduplicatio cadat supra *rationem que*, & faciat hunc sensum, quòd intelligere divinum attingat essentiam, que sit causa realis creaturarum, & virtualis attributorum; non autem si reduplicatio cadat supra *rationem formalem sub qua*: non enim essentia divina concipitur esse objectum intelligere constitutum sub formali ratione causæ, sed primi & connaturalissimi intelligibilis.

§. III.

Solvuntur objectiones.

Objectiones primò. Idem est specificativum scientia & intellectus Divini: ergo gratis Divina scientia ab intellectu vel intelligere primordiali & constitutivo distinguitur. Antec. probatur. Essentia Divina ut virtualiter ab attributis distincta specificat intellectum Divinum: sed eadem specificat Divinam scientiam: ergo idem est specificativum tam intellectus quam scientia Divina.

Resp. dist. maj. Idem est specificativum, & diverso modo concedo, eodem modo, nego antec. & consequentiam.

Probationem rursum distingo: Essentia Divina, specificat Divinum intellectum sub ratione objecti formalis tam motivi, quam terminativi, concedo. Sub ratione motivi tantum, nego maj. sed eadem essentia specificat Divinam scientiam: sub ratione objecti formalis motivi concedo: terminativi nego min. & consequentiam.

Ipsa quippe Divina essentia sub duplici ratione suam cognitioni obicitur. Primò in ratione objecti connaturalissimi & per se primò intelligibilis, quod per nullam aliam causam vel formalem vel virtualemente cognosci potest: & hoc modo non tantum est formale objectum motivum; seu prima ratio cognoscendi se ipsam; sed etiam terminativum, seu quod ratione suæ infinite intelligibilitatis à se existentis per se primò intuitioni Divinae obicitur; quamquam ea ipsa cognitio, utpote comprehensiva, etiam attributa ceu terminos secundarios, creaturas verò, ceu terminos materiales eminenter in essentia contentos respiciat.

Secundò obicitur eidem suæ cognitioni in ratione causæ tum virtualis respectu attributorum, tum formalis respectu creaturarum, idque tam in essendo quam cognoscendo, quæ ratione non exercet munus objecti per se primò terminativi, sed motivi; neque enim ipsa est, quæ per se primò per causam cognoscitur (quod est de ratione scientia) sed est ratio, ut per ipsam tanquam causam virtualemente per se primò & ut objectum formale terminativum attributa, creatura verò ut secundarium & objectum materiale terminativum cognoscantur.

Dices.

16. Dices primò. Essentia Divina, eò quòd sit infinita & ens à se, non potest esse objectum formale terminativum cognitionis strictè scientificæ, quæ importat cognitionem per causam: sed etiam attributa sunt ens à se: ergo neque illa possunt esse objectum cognitionis scientificæ strictè & propriè acceptæ.

Resp. cum Godoyo, dist. maj. eò quòd sit ens à se tam per exclusionem causæ formalis, quàm virtualis, concedo maj. per exclusionem solùm causæ formalis, nego maj. sed etiam attributa sunt ens à se per exclusionem causæ formalis, concedo, virtualis nego min. & consequentiam.

16. Dices secundò. Visio beatifica est participatio Divinæ scientiæ; sed illa habet pro suo formali objecto tam motivo, quàm terminativo Divinam essentiam; ergo etiam scientia DEI pro suo objecto tam motivo, quàm terminativo habet Divinam essentiam.

Resp. est participatio Divinæ scientiæ tam latè quàm strictè & propriè acceptæ, tam prout scientia accipitur pro intelligere primordiali essentiæ Divinæ ut objecti connaturalissimi, quàm prout accipitur pro cognitione objecti per Divinam essentiam tanquam causam, concedo, tantùm prout accipitur pro participatione scientiæ DEI strictè acceptæ, & virtualiter distinctæ ab intelligere primordiali, sic nego. Sed visio beatifica habet pro suo objecto formali tam motivo, quàm terminativo Divinam essentiam; quâ ratione est participatio scientiæ Divinæ latè acceptæ, concedo; quâ ratione est participatio scientiæ, ceu attributi virtualiter, distincti, nego min. & consequentiam. Itaque visio duplex inadæquatam munus exercet; unum, quòd attingat Divinam essentiam ceu objectum connaturalissimum, alia verò ceu terminos secundarios in essentia; & sic est participatio ipsius Divini intelligere, & est scientia latè solùm & improprie sumpta, ac potius habet se ut lumen principiorum, quàm ut scientia; secundò quòd attingat per se primò attributa tanquam radicata & interibilia ex Divina essentia, & hâc ratione propriè est scientia.

17. Obiectis secundò. Si scientia DEI virtualiter distincta à lumine int. lectus & principiorum, attingeret per se primò & ut quod attributa Divina, non autem essentiam, sequeretur, quòd DEUS liberè & amore electivo diligeret sua attributa: sed hæc sequela peccat, estque contraria D. Thomæ 1. cont. gent. c. 74. & 88. dicenti: *cùm igitur DEUS se ipsum tanquam finem velit, & non sicut que ad finem sunt, sequitur, quòd respectu sui habeat voluntatem tantùm; respectu autem aliorum voluntatem.* ergo. Sequela probatur.

Sic in voluntate comparatur electio mediorum ad intentionem finis; sicut in intellectu scientia conclusionum, & lumen principiorum: ergo si in intellectu Divino attributa per se primò terminant Divinam scientiam; etiam in voluntate terminant amorem electivum.

Resp. negando sequelam. & ad probationem permisso antecedente, quod in pluribus deficit & patitur limitationem, distinguo conseqens: terminant amorem electivum; si electionem latiori sensu accipias pro amore boni quodammodo intermedii in aliam bonitatem virtualiter priorem refe-

ribilis, conc. si presè accipias pro libera assumptione boni intermedii extranei, de qua loquitur S. D. nego consequens & consequentiam. Itaque electio strictè & propriè accepta, sic nominat actum liberi arbitrii assumptivum alicujus medii propter bonitatem finis; quo sensu non valet paritas inter scientiam & electionem; cùm illa sit de necessariis, ista de contingentibus: latiori sensu denotat amorem alicujus boni non ultimò sistentem & defixum in illo bono, quin saltem virtualiter tendat in aliquam rationem virtualiter priorem; atque ita Divinus amor necessariò attingens sua attributa eâ ratione dici potest electivus, quatenus infinita bonitas cujusvis lineæ attributalis virtualiter radicitur in Divina essentia, in qua ratio finis ultimi explicitè & per se primò reperitur.

S. IV.

Corollaria.

Colliges primò. Varia prædicata & proprie-
tates scientiæ creatæ attribui posse scientiæ in-
creatæ, quæ nimirum ab imperfectione sunt im-
munes. Est igitur in primis certa & evidens:
quia certitudo & evidentia sunt perfectiones scientiæ simpliciter simplices. Ideoque dicitur Dan. 11. *ipse revelat profunda & abscondita, & novit in tenebris constituta, & lux cum eo est.* Et secundò diverso respectu formaliter speculativa & practica: quia rursus utrumque prædicatum dicit perfectionem simpliciter simplicem. Et respectu sui quidem ceu optimi speculabilis cognitionem habet speculativam; respectu creaturarum scientiam practicam utpote quarum est *Artifex*, sap. 7. Est quoque scientia divina formaliter simplex & incomposita, in qua nulla est volubilitas cogitationum ab aliis in alias evanescens, nihil formabile priusquam formatum. ut inquit S. August. 1. 15. de Trin. c. 15. quia totum hoc realem distinctionem cogitationum, & mutabilitatem involuit. Virtualement tamen discursum, quo cognoscitur minus notum ex magis noto, non ex parte cognoscentis, sed ex parte cogniti, non est cur DEO deneges: siquidem ea est dependentia creaturarum à divina essentia, ut non nisi ratione ipsius tanquam magis noti, & tanquam effectus in causa à DEO cognoscantur: quamvis ex parte ipsius cognitionis nulla prorsus sit illatio, sed omnia simplici & judicativo intuitu represententur. Tandem esse etiam virtualiter reflexivam rectè dixeris; quia sicut alias omnes perfectiones: ita se ipsam quoque in essentia divina veluti virtuali causa cognoscit.

Colliges secundò. Non posse in DEO admitti scientiam à posteriori. Ita videtur expressè sentire D. Th. 1. ad Annib. dist. 3. q. 2. a. 1. in c. de Angelo beato affirmans: *dicendum, quòd quamvis cognoscat divinam bonitatem relucere in creatura, non tamen ex creatura venit in creatorem, sed ex converso.* Et q. 2. de ver. a. 2. ad 2. de DEO loquitur: *Non quasi essentiam suam ex aliis rebus cognoscens.* Ex quibus ratio præsentis Corollarii deducitur: Tunc datur scientia à posteriori, quando id quod ex parte cogniti & in essendo est effectus, ex parte cognitionis & in cognoscendo